

SCI-CONF.COM.UA

**GLOBAL SCIENCE:
PROSPECTS AND INNOVATIONS**

**PROCEEDINGS OF IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
DECEMBER 1-3, 2023**

**LIVERPOOL
2023**

GLOBAL SCIENCE: PROSPECTS AND INNOVATIONS

Proceedings of IV International Scientific and Practical Conference

Liverpool, United Kingdom

1-3 December 2023

Liverpool, United Kingdom

2023

UDC 001.1

The 4th International scientific and practical conference “Global science: prospects and innovations” (December 1-3, 2023) Cognum Publishing House, Liverpool, United Kingdom. 2023. 1241 p.

ISBN 978-92-9472-196-9

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Global science: prospects and innovations. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. Liverpool, United Kingdom. 2023. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/iv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-global-science-prospects-and-innovations-1-3-12-2023-liverpul-velikobritaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: liverpool@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2023 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2023 Cognum Publishing House ®

©2023 Authors of the articles

PEDAGOGICAL SCIENCES

62.	<i>Amirova Gulsabah</i>	387
	THE ROLE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN FORMATION OF THE SKILLES DEMANDED IN THE LABOR MARKET	
63.	<i>Suprun M., Kiriukhina A.</i>	394
	THE ROLE OF THE FAMILY IN THE DEVELOPMENT OF SPEECH SKILLS	
64.	<i>Yakymenko S. I., Yakymenko P. V.</i>	399
	FORMATION OF A COMPREHENSIVE SCIENTIFIC PICTURE OF THE ENVIRONMENTAL WORLD IN YOUNG SCHOOL STUDENTS THROUGH INTEGRATED CONTENT OF EDUCATIONAL SUBJECTS	
65.	<i>Бикмуханова Д. А.</i>	407
	НЕКОТОРЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ ВЫСОКОРАЗВИТОГО ПРОФЕССИОНАЛИЗМА БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА-МУЗЫКАНТА ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	
66.	<i>Бурдяк І., Кравчук О., Криськів М., Михайлишин А.</i>	414
	ФУНКЦІОНАЛЬНА ТА СТИЛІСТИЧНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЛЕКСИКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ	
67.	<i>Бут Я. В.</i>	426
	ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
68.	<i>Драганюк С. В., Артёмова В. В.</i>	429
	ЗНАЧЕННЯ ТЕСТІВ ПРИ КОНТРОЛІ ЗАСВОЄННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ЗНАНЬ	
69.	<i>Дяченко А. С.</i>	437
	ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У СЕЛЯНСЬКІЙ РОДИНІ ПІВДНЯ УКРАЇНИ (XIX – ПЕРША ЧВЕРТЬ XX СТОЛІТТЯ)	
70.	<i>Криськів М., Бурдяк І., Жигайло К., Михайлишин А.</i>	441
	СИСТЕМА РОБОТИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ПРОБЛЕМНОГО ПІДХОДУ У ВИВЧЕННІ ПРИКМЕТНИКА	
71.	<i>Лаиша Р. Б.</i>	451
	КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕФЛЕКСІЇ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	
72.	<i>Мальшева А. П.</i>	455
	РАЗЛИЧНЫЕ ПОДХОДЫ В МУЗЫКАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ В КАЗАХСТАНЕ	
73.	<i>Матюшкіна Т. П.</i>	463
	РЕАЛІЗАЦІЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ЛІНІЇ У НАВЧАННІ ЛІТЕРАТУРИ НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ РОМАНУ ДЖЕЙН ОСТІН «ГОРДІСТЬ І УПЕРЕДЖЕННЯ»	

УДК 372.8:811.162

ФУНКЦІОНАЛЬНА ТА СТИЛІСТИЧНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЛЕКСИКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Бурдяк Ілона,

студентка

факультету філології і журналістики
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Кравчук Оксана,

студентка

факультету філології та журналістики
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Криськів Мирослава,

кандидат педагогічних наук, викладач
кафедри української мови і методики її навчання
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Михайлишин Анастасія,

студентка

факультету філології та журналістики
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Анотація. У статті представлено аналіз функціональної та стилістичної лексики української мови; охарактеризовано лексику української мови з погляду сфер вживання, зокрема: загальноживану, спеціальну, діалектну, професійну, жаргонна і арготичну лексику; розглянуто різновиди лексики української мови з погляду активного і пасивного вживання. Також проаналізовано стилістичну диференціацію лексики на міжстильову та стилістично забарвлену лексику.

Ключові слова: лексика, лексикологія, диференціація, стилістика, функції лексики, словниковий запас.

Українська мова, як будь-яка інша, складається із слів. Усі слова, вживані в ній, становлять її лексику, або словниковий склад. Розділ мовознавчої науки, об'єктом якої є вивчення словникового складу мови, називається лексикологією.

Робота над лексикою в школі проводиться в двох аспектах. З одного боку, відповідно до шкільної програми подаються наукові відомості з лексикології. Учні знайомляться із словом та його значенням, з багатозначність слів, прямим і переносним значенням, омонімами, синонімами, антонімами. Вони також одержують поняття про склад української лексики з погляду її походження і розвитку (запозичені слова, застарілі слова, неологізми), про використання слова в різних сферах застосування мови (загальнонавчання слова, діалектизм, професіоналізми).

З другого боку, на основі певного кола наукових знань з лексикології здійснюється систематична і цілеспрямована робота над значенням словника учнів і виробленням навичок свідомого, вмілого користування словом. Адже чим багатший запас слів у людини, тим вищий рівень її загального розвитку, тим кращі в неї знання. У слові закріплені результати пізнавальної діяльності людини. Разом із словом до людини приходять знання про навколишній світ, розвивається мислення, забезпечується успішне спілкування між людьми. Від багатства активного словника залежать змістовність, яскравість і виразність усного і писемного мовлення.

Праця над лексикою в школі має велике загальноосвітнє і практичне значення. Основним напрямком роботи над лексикою в процесі вивчення української мови є збагачення словникового запасу учнів. Воно має здійснюватися щоденно на уроках мови.

Функціональна диференціація лексики:

а) лексика української мови з погляду сфер вживання

За сферами вживання словниковий склад української мови поділяється на загальнонавчання і спеціальну лексику, або лексику обмеженого вживання.

– Загальнонавчання лексика

Загальноновживану лексику кваліфікують також як загальнонародну. До її складу належать слова, використовувані всіма носіями літературної мови незалежно від будь-яких додаткових соціолінгвістичних умов. У межах загальноновживаної лексики виділяються, звичайно, вужчі за кількісним складом, але конкретніші за значенням групи слів, що позначають предмети побуту в широкому розумінні, необхідні для забезпечення життєдіяльності людей, явища природи, процеси трудової діяльності, економічні, суспільно-політичні, морально-етичні поняття тощо. При цьому необхідно звернути увагу на те, що загальноновживана лексика – це динамічна, рухлива підсистема. Виступаючи стійкою основою функціонування лексичного фонду сучасної української мови, вони, завжди відкрита для поповнення словами, які втрачають ознаку обмеженого вживання і стають загальноновживаними. У цьому переконують численні випадки розширення складу загальноновживаної лексики за рахунок слів спеціального вживання, так професіоналізмів, що об'єднуються в окремі системи термінологічних і номенклатурних назв. Згаданому функціональному перерозподілові лексики безпосередньо сприяють такі позамовні чинники, як розширення лексичного запасу носіїв української літературної мови у зв'язку з підсиленням їх освітнього рівня, популяризація спеціальних наукових знань у засобах масової інформації тощо.

– Спеціальна лексика

На відміну загальноновживаної спеціальної лексиці властиві обмежувальні ознаки, зумовлені функціонуванням відповідних слів: 1) у різних сферах професійної діяльності людей; 2) на територіях поширення української мови, які становлять окремі діалектні ареали; 3) у мовленні груп людей, які формуються за різними ознаками соціального плану.

– Діалектна лексика

До діалектної лексики належать слова, вживання яких властиве територіальним діалектам української мови.

У межах територіальних діалектів, до складу яких входять вужчі лінгвогеографічні утворення – говори і говірка, функціонують відмінні від

закріплених у літературно- нормативному вживанні слова найрізноманітніших тематичних груп. До них належать назви предметів домашнього побуту, об'єктів рослинного і тваринного світу, продуктів сільськогосподарського навколишнього природного середовища, понять, пов'язаних з народними звичаями віруваннями, обрядами, народною медициною, народною педагогікою, морально-етичними нормами тощо.

Розрізняють такі типи лексичних діалектизмів: 1) власне лексичні – слова, що збігаються за значенням з загальноновживаними, літературно-нормативними, але відрізняються від них з погляду вираження; 2) етнографічні – слова, що називають предмети і явища, поширені тільки в певній місцевості, наприклад, назва предметів побуту, одягу, виробів, знарядь виробництва, об'єктів природного середовища тощо; 3) лексико-семантичні – слова, які з погляду вираження збігаються з загальноновживаними, але мають інше значення.

– Термінологія і професійна лексика

До термінологічної лексики належать слова і словосполучення (аналітичні номінативні одинці), використовувані для точного, максимально несуперечливого визначення понять, які становлять специфіку найрізноманітніших галузей науки і техніки.

Отже, термін (лат. *terminus* – межа (межевий знак), кінець) – це слово або словосполучення, що позначає поняття спеціальної галузі знання або діяльності. Пор., наприклад, мовознавчий, фізико-хімічний і геометричний терміни: відмінок – граматична категорія імені, що виражає його синтактичні відношення до інших слів у реченні; атом (гр. *atomos* – неподільний) найдрібніша частинка хімічного елемента (носій його властивостей), яка утворює з атомами того ж елемента або атомами інших елементів більш складні хімічні комплекси – молекули; піраміди (гр. *pyramidos*) – многогранник, одна грань якого (основа) – многокутник, а інші грані – трикутники, що мають спільну вершину.

Терміни, що позначають поняття окремих конкретних галузей науки або техніки, об'єднуються в спеціальні термінологічні системи (термінології) з

властивими їм закономірностями внутрішньої організації, взаємовідношень між відповідними номінативними одиницями. Так, сукупність слів і словосполучень, уживаних у мовознавстві для вираження спеціальних понять і для називання типових об'єктів цієї наукової галузі, утворює мовознавчу (лінгвістичну) термінологію. На таких же засадах виділяються математична, фізична, хімічна, ботанічна, зоологічна, кібернетична, медична, філософська, літературознавча, етнографічна, архітектурна, музикознавча, спортивна та інші термінології.

До власне професійної лексики належать слова, вживані групами осіб на позначення предметів і понять, які безпосередньо пов'язані з їх професійною діяльністю або родом знань. Таким словам властивий високий ступінь диференціації називанні знарядь і засобів виробництва, продуктів виробництва та їх складових частин, деталей, різних дій, процесів і супроводів умов, пов'язаних з тією або іншою сферою діяльності, тощо. Вузкопрофесійна лексика не набуває значного поширення в літературній мові. Разом з тим, вона має потенційні можливості для термінологізації, у зв'язку з чим відповідні слова фіксуються у складі тих або інших галузевих термінологій.

– Жаргонна і арготична лексика

Жаргонна і арготична лексика характеризуються обмеженим враженням. Ці два розряди слів виділяються за ознакою функціонування у мовленні окремих соціальних груп.

Жаргонізми – слова, вживані у мовленні групи людей, об'єднаних спільністю інтересів, занять, професійною діяльністю, соціальним станом. Так, звичайними для спілкування у студентському середовищі є такі слова, як хвіст – академічна заборгованість (залік або іспит), плавати – відповідати на запитання, не маючи належних знань, шпора – шпаргалка, зарубіжка - зарубіжна література, пара – двійка тощо.

Арготизми – лексика, що характеризує мовлення людей, які свідомо прагнуть зробити свою мову «таємною», незрозумілою для інших. З відповідною метою вживаються спеціально створені або деформовані слова, які

мають прямі відповідники в загальноповжитій лексиці. В аргі українських лірників уживалися, наприклад, такі слова: булясник – вогонь, кеміть – ніч, макохтій – місяць, оксин – ліс, ботень – борщ, крисо – м'ясо, кунсо – хліб, зивро – відро, ковтур – горщик, хаза – хата, камуха – шапка, обоки – чоботи, лавда – голова, варнага – курка, морзуля – цибуля тощо.

Жаргонна і арготична лексика використовується в художніх текстах з виразними стилістичними настановами, для створення реального колориту зображувальної дійсності.

б) Лексика української мови з погляду активного і пасивного вживання

– Активна лексика

До активно вживаних належить та частина слів сучасної української мови, яка об'єднує в своєму складі відносно обмежену кількість лексичних одиниць, особливо часто використовуваних у мовленні у зв'язку з найсуттєвішими для сучасного суспільства реаліями, поняттями і ситуаціями. З загальномовного погляду для поняття активна лексика важливе значення мають такі ознаки, як стилістична нейтральність відповідних слів, розвинена система властивих їм значень і найважливіша роль у забезпеченні мовою комунікативної функції. Разом з тим необхідно виділяти і таке поняття, як обсяг активного словника окремо взятої людини – носія української мови. Цей показник перебуває у безпосередній залежності від рівня освіти, професійної підготовки, духовної культури, особистих позапрофесійних зацікавлень кожного індивіда тощо.

До складу активної лексики належать, звичайно, не тільки загальноповжиті слова, а й окремі терміни, професіоналізми, чому сприяють, зокрема, процеси детермінологізації.

– Пасивна лексика

Цю категорію словникового складу становлять лексичні одиниці, обмежене вживання яких зумовлюється особливостями позначуваних ними явищ, а саме: рідкісних реалій, історизмів у широкому розумінні цього поняття, термінів, власних імен. До пасивної лексики належать також архаїзми і

неологізми – два лексичні розряди, поєднані відношенням антонімії.

Історизми – це слова, вживані для позначення предметів, явищ і понять, які вийшли з ужитку, припинили своє існування у зв'язку з соціально-побутовими і суспільно-політичними змінами. На прикладі історизмів особливо виразно засвідчується вплив позамовних суспільних чинників на функціонування різних семантичних груп словникового складу української мови. Так, значну з кількісного погляду групу лексичних історизмів становлять слова, що позначають предмети і поняття, пов'язані з такими явищами в історії українського народу, як козацтво і Запорізька Січ. Ідеться насамперед про лексико-семантичні групи слів, які у відповідний період історії української мови належали до активно вживаних і виступали: 1) назвами одиниць адміністративно-територіального поділу: паланка – адміністративно-територіальний округ, центральне управління певної частини запорозьких вольностей; курінь – одиниця адміністративно територіального поділу в межах паланки, а також назва житла військового формування; 2) назвами військових формувань: полк, сотня; 3) назвами осіб за їх роллю в ієрархічній адміністративній і військовій організації: гетьман, генеральний писар, генеральний суддя, генеральна старшина, осавул військовий генеральний - ад'ютант гетьмана, інспектор військової справи.

Окрему мікросистему в складі соціально-економічної лексики становили назви податків і повинностей, які також перейшли до розряду історизмів, наприклад: осадне – плата за поселення на новій землі.

Значні за кількісним складом групи лексичних історизмів становлять слова – назви грошових одиниць і різних мір (ваги, об'єму, розміру), часових понять, предметів побуту (одягу, тканин, їжі), родинної спорідненості, назви осіб за професійною діяльністю, ремесел, предметів виробництва тощо.

О. П. Довженко звернув увагу на принципову відмінність між старим і старовинним: «Старе те, що давно було новим. А старовинне те, що, будучи в свій час новим, визначало якусь головну частину синтезу своєї доби, що знаменує характер минулої давнини, її вищий прояв. Тому старовинне цікаве і

дороге нам, як спадкоємцям культури минулих епох. І ми користуємося ним часом у своєму сучасному мистецтві» [2].

Лексичні історизми – старовинне у словниковому складі української мови. Вони виконують власне номінативну функцію в текстах, предметом повідомлення яких виступають відповідні аспекти історичного минулого. Номінативна функція історизмів ускладнюється стилістично-виражальною у прозових, поетичних і драматичних творах на історичну тематику. Одна з найскладніших проблем художньо-історичної оповіді – адекватне використання лексичних засобів, модернізація, або ж, навпаки, архаїзація яких спотворює історичний колорит відповідної епохи.

У тих випадках, коли предмети, явища, дії або поняття зберігаються (у побуті, духовній і матеріальній культурі, різних сферах соціальних стосунків і відношень тощо), а назви їх у процесі розвитку мови замінюються іншими, первісні номінації переходять до розряду архаїзмів.

Стилістична диференціація лексики

а) міжстильова лексика

Стилістично нейтральна лексика переважає з кількісного погляду у словниковому складі української мови. На фоні слів, що входять до її складу, інші лексичні одиниці виявляють ті або інші відтінки емоційно-експресивних значень, оцінна специфіка яких реалізується в усному або писемному мовленні відповідної стильової приналежності. Ознака нейтральності безпосередньо пов'язана з загальноживаністю. Переважаючи з кількісного погляду, міжстильова нейтральна лексика утворює семантичну і структурну основу усних і писемних текстів.

Ядро стилістично нейтральної лексики утворюють слова, що виступають назвами:

- 1) явищ природи (вода, сніг, повітря, мороз, повінь, відлига);
- 2) рослин і тварин (дуб, верба, яблуня, ячмінь, жито, корова, кінь, сорока, лелека);
- 3) осіб за родинною спорідненістю (батько, мати, син, дочка, брат, сестра,

дід, баба, онук);

4) осіб за професійною або службовою приналежністю (учитель, артист, інженер, лікар, хірург, секретар, директор, інспектор);

5) найрізноманітніших предметів побутового середовища (ніж, стіл, стілець, костюм, сорочка, будинок, стеля, рама, телефон, хліб);

б) ознак (білий, червоний, зелений, голубий, синій, малий, великий, широкий, вузький, далекий, близький, прямий, кривий, квадратний, круглий);

7) дій, процесів і станів (ходити, сидіти, спати, будувати, копати, орати, ремонтувати, розмовляти, мислити, хворіти, переживати, мріяти);

8) просторових і часових понять (день, ніч, рік, місяць, тиждень, декада, століття, хвилинка, година, тут, там, тепер, тоді, колись, десь, південь, північ, схід, захід);

9) кількісних відношень (один, п'ять, десять, сотня, десяток, багато, мало, кільканадцять);

10) одиниць ваги (грам, кілограм, тонна, центнер, міліграм);

11) службово-граматичних елементів (і, а, але, щоб, бо, у, на, за, перед, під, через).

Найважливіша ознака міжстильової лексики полягає в тому, що вона зрозуміла для кожного, хто володіє сучасною літературною мовою.

б) Стилістично забарвлена лексика

Як уже зазначалося, міжстильовій протиставляється лексика, закріплена за певними функціональними стилями, що визначають використання української мови у відповідних суспільно зорієнтованих сферах спілкування. З цього погляду розрізняють насамперед такі дві форми функціонування української мови, як усне і писемне мовлення з властивим їм внутрішнім розшаруванням щодо стильових і стилістичних ознак.

Лексика усного мовлення. Основу усної форми мовлення становить розмовно-побутовий функціональний стиль. Йому властиві такі типові ознаки реалізації комунікативного процесу, як невимушеність, спонтанність спілкування без попередньої підготовки, чітко виявлена ситуативна

зумовленість, що впливає насамперед з так званих рольових характеристик учасників спілкування, переважно діалогічна форма обміну інформацією. Крім синтаксичної специфіки, розмовно-побутовий стиль має ряд типових власне лексичних ознак, а саме:

1) використання слів з виразними експресивно- оцінними позитивними і негативними значеннями;

2) вживання розмовних варіантів лексичних одиниць, що мають інші літературно-нормативні відповідники.

Лексика писемного мовлення. Писемним мовленням послуговуються офіційно-діловий, публіцистичний і науковий функціональні стилі, хоч, це, звичайно, не означає, що ознаки згаданих так званих книжних стилів не можуть виявлятися в усному мовленні, зокрема в наказах і розпорядженнях, виступах ораторів на зборах і мітингах, наукових доповідях і дискусіях тощо.

Лексика офіційно-ділового стилю. Офіційно-діловий стиль має кілька різновидів: канцелярсько-діловий, державного управління, юридичний, дипломатичний тощо. До найсуттєвіших особливостей лексики цього стилю належать точність, конкретність, лаконічність, неприпустимість експресивно-оцінних нашарувань у значеннях слів, вживаних тільки в прямих значеннях, максимальна стандартизація, уніфікація спеціальної термінології. Офіційно-ділова лексика вживається в різного типу ділових паперах, законах, постановах і розпорядженнях, кодексах, договорах і угодах, нотах тощо, наприклад: акт, наказ, протокол, інструкція, довідка, посвідчення, заява, резолюція, постанова, ухвала; адвокат, алібі, апеляція, амністія, підсудний, свідок, допит, слідчий, експерт, прокурор, свідчення показання, злочин, посол, аташе, нота, конвенція, вірча грамота, ратифікація тощо.

Лексика публіцистичного стилю. На відміну від інформативних офіційно-ділового і наукового (функція повідомлення) публіцистичний стиль розрахований на здійснення впливу, чому безпосередньо підпорядковується політична заостреність, підкреслене ідеологічне спрямування відповідних текстів. Публіцистична лексика дуже різнопланова за своїм складом. У ній

представлені слова на позначення суспільно-політичних явищ (боротьба, авангард, гуманізм, гуманність, демократія, диктатура, ідея, суспільний ідеал, добробут, свобода), лексичні одиниці урочисто- піднесеного звучання (безсмертя, героїзм, доблесть, натхнення, дерзання, віщий, доленосний, злодіяння, відплата, неподоланний, ратний, твердиня, трибун, самовідданість, жертвовність), слова викривальної семантики (запроданець, визискувач, недолюдок, мракобіс, дітовбивця, людолов, інквізитор, інквізиція, загарбник, душитель). Лексичний склад публіцистичних текстів добирається цілеспрямовано, відповідно до авторської позиції, яка має засвідчити оцінку описуваних явищ, фактів дійсності.

Лексика наукового стилю. Відповідний функціональний стиль виконує насамперед інформативну функцію, основу якої становить диференційована різногалузева термінологія. Крім того, виділяється так звана загальнонаукова абстрактна лексика, представлена словами типу абсолютний, абстракція, аргументація, системність, системний, буття, взаємодія, взаємовплив, взаємопроникнення, тип, типологія, видозміна, вплив, залежність, деталізація, доказ, доказовість, опис, аналіз, аналітичний, розвиток, порівняння, висновок, причина, наслідок тощо.

Термінологічна лексика окремих галузей наукового знання об'єднується у відносно замкнені лексичні підсистеми, до яких ставляться такі вимоги, як однозначність, дефінітивність, відсутність експресивно-оцінних нашарувань.

Поділ лексики української мови за приналежністю до окремих функціональних стилів не можна вважати абсолютним, раз і назавжди констатованим. Строгості класифікації суперечить насамперед той факт, що згадані функціональні стилі не становлять непорушних, непроникних комунікативних сфер. Між ними постійно відбувається взаємодія, взаємопроникнення окремих ознак, найважливішою серед яких виступає, безперечно, лексичний склад. У розмовно-побутовому мовленні постійно використовують суспільно-політичні терміни, лексичні одиниці з різних галузевих термінологічних систем. Відповідно до функції впливу дуже

мобільним є лексичний склад публіцистичних текстів, відкритих для використання полярних за стилістичними функціями розмовно-знижених і урочисто-піднесених слів.

Міжстильова взаємодія лексичних засобів властива текстам художньої літератури, у зв'язку з чим немає достатніх підстав для виділення відповідного функціонального стилю.

Отже, якісне збагачення словникового запасу учнів – важливий аспект розвитку мовлення – однієї із головних проблем сучасної методики. Якісні зміни словника виражаються у розширенні обсягу понять в уточненні значень слів, в ознайомленні з новими значеннями уже відомих слів. Отже, завдання вчителя – навчити учнів задумуватись над лексичним значенням слова, вживати його відповідно до семантичного наповнення, грамотно тлумачити значення слів у різних життєвих ситуаціях.

Для мовного розвитку дитини відкриття їй конкретного смислу в загальній семантиці слова безпосередньо розвиває індивідуальність його мовлення, яка визначається насамперед розвитком саме смислової його сторони. Тому завдання сучасної школи – сформувати у дітей досить розгорнуте орієнтування у мові як системі. Це буде розвивати продуктивне та творче мислення учнів, підготує їх до самостійного вирішення теоретичних і практичних проблем, стане ключем до вирішення завдання самостійно здобувати і поповнювати знання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дидактичний матеріал до розділу «Лексикологія» (5 клас). *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2004. № 19-21. С. 29–34.
2. Омельчук С. Стильове забарвлення лексики. Книжна й розмовна лексика. Оцінна лексика : [урок української мови, 11 кл.]. *Бібліотечка «Дивослова»*. 2019. № 12. С. 38–40.